

VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS DIREKTORATAS
POLITIKOS DEPARTAMENTAS C
PILIEČIŲ TEISĖS IR KONSTITUCINIAI REIKALAI

Konstituciniai reikalai

Teisingumas, laisvė ir saugumas

Lyčių lygybė

Teisės ir parlamentiniai reikalai

Peticijos

Muitinių bendradarbiavimas laisvės,
saugumo ir teisingumo srityje

Muitinių vaidmuo valdant
ES išorės sienas

SANTRAUKA

VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS DIREKTORATAS
C TEMINIS SKYRIUS. PILIEČIŲ TEISĖS IR KONSTITUCINIAI
REIKALAI

PILIEČIŲ LAISVĖS, TEISINGUMAS IR VIDAUS REIKALAI

Muitinių bendradarbiavimas laisvės,
saugumo ir teisingumo srityje

Muitinių vaidmuo valdant ES išorės sienas

SANTRAUKA

Anotacija

Šiame tyrime palyginamas dabartinis muitinių vaidmuo valdant išorės sienas su vaidmeniu, kokį jos turėtų atlikti. Susiduriame su didele muitinių ir sienos apsaugos pareigūnų veiksmų neatitiktimi, kuri trukdo sklandžiai vykdyti sienų kontrolę ir kelia pavojų Europos Sąjungos ir jos piliečių saugumui, įskaitant teroristų išpuolius. Šiame tyrime nagrinėjamos šios neatitikties priežastys ir, remiantis tarptautiniais standartais, siūlomi atitinkami sprendimai.

Šį tyrimą užsakė Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas (LIBE).

AUTORIUS

Peter HOBGING

E. paštas hobbing@t-online.de

Tyrimas atliktas koordinuojant Europos politikos studijų centro (CEPS) Teisingumo ir vidaus reikalų skyriui.

ATSAKINGASIS ADMINISTRATORIUS

Andreas HARTMANN

C teminis skyrius. Piliečių teisės ir konstituciniai reikalai

Europos Parlamentas

B-1047 Briuselis

E. paštas andreas.hartmann@europarl.europa.eu

KALBOS

Originalas: EN

Vertimo kalbos: BG/CS/DA/DE/EL/ES/ET/FI/FR/HU/IT/LT/LV/MT/NL/PL/PT/RO/SK/SL/SV

APIE REDAKCIJĄ

Norėdami susisiekti su teminiu skyriumi arba užsisakyti mėnesinį naujienlaiškį, rašykite adresu

poldep-citizens@europarl.europa.eu.

Rankraštis užbaigtas 2011 m. balandžio mėn.

Briuselis, © Europos Parlamentas, 2011 m.

Šis dokumentas pateiktas internete adresu

<http://www.europarl.europa.eu/studies>.

ATSAKOMYBĖS PANAIKINIMO IŠLYGA

Už šiame dokumente pareikštas nuomones atsako tik autorius, jos nebūtinai atspindi oficialią Europos Parlamento poziciją.

Leidžiama kopijuoti ir versti nekomerciniais tikslais, jeigu nurodomas šaltinis, o leidėjas iš anksto informuojamas ir jam nusiunčiama kopija.

SANTRAUKA

Bendrosios aplinkybės

Sienos kaip išorinė Europos Sąjungos, ypač jos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, riba turi ypatingą reikšmę, nes tai – durys į pasaulį ir visų pro jas atvykstančių ir išvykstančių asmenų judėjimo kontrolės vieta. Įgyvendinant šią funkciją, atsiduriama dviejų vertybių sankirtoje: teisės laisvai judėti ir būtinybės teikti Europos Sąjungai ir jos piliečiams apsaugą nuo grėsmių. Šių sienų valdymas – sudėtinga užduotis, nes reikia deramai atsižvelgti į įvairius tikslus, kurių įgyvendinimui kyla pavojus.

Nors tradiciškai buvo rūpestingai atskirtos sienos apsaugos pareigūnų / policijos (atliekančios asmenų kontrolę) ir muitinės (atliekančios prekių kontrolę) funkcijos, šios sistemos patikimumu suabejota 2010 m. pabaigoje, kai Europoje susidurta su problemomis kontroliuojant teroristų naudojamų prietaisų gabenimą, nes šie prietaisai buvo pervežti per didelę Europos Sąjungos teritoriją ir aptikti tik Jungtinėje Karalystėje (Jemeno sąmokslas dėl bombų sprogdinimo). Tam tikros policijos institucijos pasinaudojo šiais įvykiais kaip galimybe reikalauti, kad policijai būtų suteikta kompetencija tikrinti visus oro transportu vežamus krovinius; kartu nuodugnesnė esamos padėties ES muitinių bendradarbiavimo srityje analizė parodė, kad muitinės yra labai atitrūkusios nuo Europos Sąjungoje vykstančių pokyčių. Pagrindiniuose politiniuose dokumentuose, pvz., Stokholmo programoje arba Vidaus saugumo strategijoje, iš esmės muitinėms neskiriama jokie dėmesio planuojant būsimą integruotą sienų valdymą.

Tokia padėtis, regis, prieštarauja ne tik nusistovėjusioms Europos tradicijoms, bet ir šiuo metu kitose pasaulio šalyse taikomai praktikai.

Tikslai

Šio tyrimo tikslai – išnagrinėti šią gana neįprastą padėtį ir jos ištakas bei surasti galimus sprendimus, kad ES sienų valdymas atitiktų šiuolaikinius tarptautinius standartus. Šiam tikslui tyrime pateikiamos rekomendacijos Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui, siekiant sudaryti galimybes jam priimti poziciją dėl muitinių vaidmens naujojoje ES sienų valdymo sistemoje, kuri apibrėžta Stokholmo programoje ir būsimoje ES muitinių bendradarbiavimo strategijoje.

Parengiamajame tyrime vertėtų atkreipti dėmesį į būtinybę imtis šių veiksmų:

- išsiaiškinti, kodėl muitinėms nesudarytos galimybės dalyvauti sienų valdymo procese ES lygmeniu;
- įvertinti ES muitinių administracijų gebėjimus, atsižvelgiant į tai, ar jie atitinka veiksmingo išorės sienų valdymo kriterijus reguliavimo ir saugumo požiūriu;
- palyginti dabartinį ES integruoto sienų valdymo modelį, kurį 2006 m. apibrėžė Taryba, su tarptautinės bendruomenės, visų pirma Pasaulio muitinių organizacijos, nustatytais standartais; ir
- ištirti, ar pastarojo meto Europos integracijos eiga ir savita jos trijų ramsčių sistema galėjo prisidėti prie specifinio Europos „tik policijos“ modelio sukūrimo.

Tyrime neapsiribojama vien tik problemų nustatymu, o pateikiami ir sprendimai, kuriais

remiantis būtų galima atkurti muitinių veiklos pusiausvyrą ir suderinti ES sienų valdymą su tarptautiniais standartais.

REKOMENDACIJOS

- 1 rekomendacija. Europos Parlamentas turėtų atidžiai stebėti pokyčius, susijusius su integruoto sienų valdymo (ISV) koncepcija Europos Sąjungoje. Dabartinis požiūris taikytas dar prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai, t. y. ir toliau grindžiamas tarpvyriausybinais darbo metodais pagal Europos Sąjungos sutarties buvusios VI antraštinės dalies nuostatas, nesant tinkamos Europos Parlamento ir Europos Teisingumo Teismo kontrolės. Kadangi pagal šį požiūrį dėmesys vienašališkai sutelkiamas į policijos institucijų atliekamą asmenų kontrolę, o neatsižvelgiama į su krovniais susijusį saugumą, kurį turi užtikrinti muitinės, – tai nesuderinama su tarptautiniais standartais, taip pat šiuo požiūriu (nesant tinkamo muitinių dalyvavimo) neužtikrinama pakankama išorės sienų apsauga ir valdymas.
- 2 rekomendacija. Europos Parlamentas turėtų prašyti Komisijos ir Tarybos, kad jos paaiškintų, kaip planuoja persvarstyti dabartinę integruoto sienų valdymo sąvoką, kurią 2006 m. gruodžio mėn. apibrėžė Taryba, siekiant užtikrinti visapusį muitinių įsitraukimą į šį procesą. Pastarojo meto įvykiai, pvz., Jemeno sąmokslas dėl bombų sprogdinimo lėktuvuose 2010 m. spalio mėn. ir baimė dėl radioaktyviųjų bombų Italijos uoste Genujoje 2011 m. vasario mėn., aiškiai rodo tai, kad Europos saugumui kyla pavojus ne tik dėl teroristų atvykimo, bet ir dėl teroristų naudojamų prietaisų, slepiamų krovinių siuntose. Be to, muitinėse taikant labiau į piliečius ir verslą nukreiptą sienų valdymo metodą (atrankinį ir rizika pagrįstą tikrinimą, o ne 100 proc. įprastinius patikrinimus) galėtų būti sukurtos pažangesnės sienų saugumo sąvokos.
- 3 rekomendacija. Europos Parlamentas turėtų pasinaudoti šiuo metu atliekamu Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros (FRONTEX) vertinimu, taip pat atliekama FRONTEX reglamento Nr. 2007/2004 dalinio keitimo procedūra, aiškiai remiant FRONTEX pageidavimą rasti kompetentingą partnerį muitinių sistemoje. Minėtas partneris turėtų gebėti atstovauti muitinei visose jos kompetencijos srityse, t. y. valdant reguliavimo ir saugumo aspektus. Todėl Tarybos Muitinių bendradarbiavimo darbo grupė nebūtų tinkamas pasirinkimas.
- 4 rekomendacija. Tokiomis sąlygomis reikalinga Parlamento parama kuriant tinkamą instituciją, kuri būtų agentūros FRONTEX partnerė, atstovaujanti muitinėms, t. y. kaip atskira Europos agentūra (Europos muitinių agentūra) arba, jeigu to būtų neįmanoma įgyvendinti dėl nepakankamo biudžeto, kaip bendroji įmonė, veikianti kartu su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF). Be to, aktyvi į ES orientuota muitinių veikla integruoto sienų valdymo struktūroje padėtų dar labiau sustiprinti Europos sienų apsaugos sistemą vadovaujantis aiškios europinės tapatybės idėja.

VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS DIREKTORATAS

POLITIKOS DEPARTAMENTAS PILIEČIŲ TEISĖS IR KONSTITUCINIAI REIKALAI **C**

Funkcija

Politikos departamentai – tai mokslinių tyrimų skyriai, teikiantys specializuotas konsultacijas komitetams, tarpparlamentinėms delegacijoms ir kitoms parlamentinėms įstaigoms.

Politikos sritys

- Konstituciniai reikalai
- Teisingumas, laisvė ir saugumas
- Lyčių lygybė
- Teisės ir parlamentiniai reikalai
- Peticijos

Dokumentai

Apsilankykite Europos Parlamento interneto svetainėje:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

FOTOGRAFIŲ AUTORSYŠĖS PRIPAŽINIMAS:
iStock International Inc.

